

PĀLES MOZAĪKVEIDA AINAVA

1. Ainavas struktūras raksturojums

Ainavas struktūru nosaka Metsepoles viļņotais līdzenuma reljefs, kurā pateicoties zemes izmantošanas mozaīkveida struktūrai ir izveidojusies mozaīkveida ainava. Ainavā dominē relatīvas plašas meliorētas lauksaimniecībā izmantojamās zemes, kas mijas ar meža masīviem un puduriem. Lielākā daļa no meža masīviem ir pārmitri. Ainavu telpu šķērso Pērļupe ar daudziem dzirnavu un zivju dīķiem.

2. Ainavas raksturojums un attīstība

2.1. Ainavas bioloģiskās daudzveidības raksturojums

Ainavas bioloģiskās daudzveidības priekšnosacījums ir ainavas mozaīkveida struktūra. Viena no piemērotākajām ainavām mazajam ērglim ZVBR. Atsevišķas teritorijas ir piemērotas migrējošo putnu barošanās vietas.

Mozaīkveida ainavā ir vairāki bioloģiski vērtīgi meža masīvi – nacionālās nozīmes biocentri:

1. Skultes meža masīvs (2.1.7.) Bērzu un egļu mežaudžu meža ainavas matrica. Relatīvi lielas platības aizņem priedes, apses, melnalkšņu un platlapju audzes. Lielas platības piemērotas visām dzeņu sugām, īpaši baltmugurdzenim, mežaudzes piemērotas melnajam stārķim un mežu un lauksaimniecības zemju ekotoni mazajam ērglim. 22 ha aizņem dabiskie mežu biotopi.

2. Puikules meliorētais meža masīvs (2.1.8.) Meliorētu bērzu un egļu mežaudžu meža ainavas matrica. Relatīvi lielas platības aizņem priedes, apses, melnalkšņu un platlapju audzes. Lielas platības piemērotas visām dzeņu sugām, īpaši baltmugurdzenim un trīspirkstu dzenim, mežaudzes piemērotas melnajam stārķim un mežu un lauksaimniecības zemju ekotoni mazajam ērglim. 23 ha aizņem dabiskie mežu biotopi.

Mozaīkveida ainavā ietilpstošais lielākais vienlaidus lauksaimniecībā izmantojamo zemju masīvas piemērots migrējošo putnu, kas nakšņo Pilkas purvā, barošanās vietai

2.2. Ainavas estētiskās un kultūrvēsturiskās vērtības

Ainavas estētiskais novērtējums:

Ainavu telpā augsta estētiskā vērtību ir ainavām Pērļupītes apkārtnē posmā staro Ārciemu un Pāli. Ainavas estētisko vērtību nosaka vizuāli pievilcīgie skati, kas paveras no Ārciema – Pāles autoceļa uz Pērļupīti. Vienlaikus atzīmējams, ka ainavām šeit ir relatīvi zems jutīgums, tas nozīmē, ka tās apmeklē maz cilvēku.

Ainavas kultūrvēsturiskais novērtējums:

Ainavu telpai sevišķi Pāles apkārtnē ir augsta kultūrvēsturiskā vērtība, jo te ir augsta kultūrvēsturisko objektu koncentrācija:

- Pāles baznīca (Valsts aizsardz.Nr 3929, valsts nozīmes);
- Jaundegu viduslaiku kapsēta (Valsts aizsardz.Nr 6150);
- Luru robežakmens;
- Pāles muižas kūts un klēts;
- Vācu senkapi;
- Kalnzaķu senkapi.

2.3. Ainavas sociālekonomiskā nozīme

- Pašreiz lauksaimniecības zemes tiek relatīvi izmantotas lauksaimniecībā, tāpēc šajā ainavu telpā ir relatīvi maz pamestu lauksaimniecībā izmantojamo zemju.
- Meža zemes tiek apsaimniekotas atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai. Salīdzinot ar citām ainavu telpām, te novērojama intensīva mežizstrāde.
- Ainavu telpai kopumā relatīvi liels tūrisma un rekreācijas attīstības potenciāls, jo te ir nozīmīgi tūrisma resursi (zivju dīķi, kultūras pieminekļi).

2.4. Vispārējās tendences ainavu struktūras attīstībā un to ietekmējošie faktori

- Lauksaimniecībā izmantojamo zemju aizaugšana ar krūmiem, kā rezultātā samazinās ainavas estētiskā un bioloģiskā vērtība. Sevišķi tas novērojams Pērļupītes krastos.
- Mežu masīvu fragmentācija mežizstrādes rezultātā.

2.5. Ainavu vai ainavu elementu pašreizējais aizsardzības režīms un tā ietekme uz ainavu izmantošanu un apsaimniekošanu

Visa ainavu telpa atrodas ZVBR neitrālajā zonā.

2.6. Vēlamā ainavu struktūra un tās elementu attīstība

1. Bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanas vajadzībām mozaīkveida ainavas (mežu un LIZ attiecība aptuveni 1:1) saglabāšana. No kopējās LIZ platības vēlams vismaz 80% uzturēt kā zālājus (pļavas, ganības, atmatas). Mērķa sasniegšanai vēlams veicināt lopkopību, piensaimniecību un BVZ izdalīšanu.
2. Mežu puduros un masīvu ārējā malā veidojamas audzes ar jauktu un lapu koku īpatsvaru.
3. Mežu masīvi maz fragmentēti ar lielu vecu mežaudžu īpatsvaru (aptuveni 10%).
4. Saglabāti vērtīgie skati uz Pērļupīti un ūdenskrātuvēm.
5. Vēlama izteikti vizuāli nodalīta ainavu telpa ap baznīcu un ceļu krustojumu un atvērt skatu uz upi.

2.7. Priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

1. Jā saglabā pašreizējā lauksaimniecības un meža zemju attiecība. Lauksaimniecības zemju apmežošanas gadījumā jā veido ainavas mozaīkveida struktūra.
2. Nav vēlams rapša monokultūru un atjaunojamo enerģētisko kultūru plantāciju ierīkošana, samazinot mazā ērgļa barošanās teritorijas.
3. Jā saglabā mazā ērgļa ligzdošanai piemērotie ekotoni (300m plata ārējā meža josla).
4. Ainavā nav pieļaujama vēja ģeneratoru uzstādīšana.
5. Derīgo izrakteņu ieguve jā veic agrāk ierīkotajos karjeros, nav ieteicama jaunu karjeru ierīkošana.
6. Pēc ainavu vizuālās kvalitātes izvērtējuma, pieļaujama jaunu ciemu un tūrisma infrastruktūras objektu izbūve zivju dīķu krastos.
7. Regulāri jā veic Pērļupītes ūdens kvalitātes kontrole.
8. Nacionālās nozīmes meža biocentros:

Dabas aizsardzības mežos ar pieļaujamu saimniecisko darbību veicamie (atļautie) pasākumi plānojami izstrādājot detālo AEP, ievērojot katram ainavas struktūras elementam noteiktās prasības (ainavu telpu struktūras elementu apraksti), tās papildinot un detalizējot atbilstoši prioritārajam aizsardzības mērķim.

• Skultes meža masīvs (2.1.7.):

1. Vismaz 20% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu (izdalāma dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām). Prioritāte platlapju audzēm un bērzu audzēm uz mitrām augsnēm.
2. Platlapju audzēs, kurās platlapju īpatsvars sastāda 30%, melnalkšņu slapjāņu un purvāņu mežos, priežu audzēs, kuru vecums pārsniedz 120 gadus un bērzu audzēs, kuru vecums pārsniedz 100 gadus mežistrādi veikt ar nekailciršu metodēm.
3. Izstrādātajās audzēs lielāks skaits (vismaz 10) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, ozoli, u.c., kur to nav, tur apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
4. Mistrotās mežaudzēs, kurās ir lielas, zarainas apses vai bērzi, tos saglabāt kā ekoloģiskos kokus.
5. Stādītās egļu audzes (līdz 60 g. vecumam) pēc iespējas dabiskojamas, ļaujot tajās veidoties lapu koku piejaukumam, vai aizstājamas ar lapu koku un jauktām audzēm.
6. Mežmalās gar lauksaimniecības zemēm saglabājami koki ar sausām galotnēm un lieliem galotņu zariem, arī atsevišķas lielas egles (sēdkoki mazajam ērglim).

• Puikules meliorētais meža masīvs (2.1.8.):

1. Vismaz 20% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu (izdalāma dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām). Prioritāte platlapju audzēm un melnalkšņu un bērzu audzēm uz mitrām augsnēm un apšu sausieņu audzēm.
 2. Izstrādātajās audzēs lielāks skaits (vismaz 10) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, ozoli, u.c. kur to nav, tur apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
 3. Stādītās egļu audzes (līdz 60 g. vecumam) pēc iespējas aizstājamas ar lapu koku un jauktām audzēm vai dabiskošanas, ļaujot tajās veidoties lapu koku piejaukumam.
-
9. Migrējošo putnu barošanās vietām piemērotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes nav vēlams apmežot vai veidot tajās nelielus mežu, vai krūmāju (arī ap meliorācijas sistēmām) pudurus. Barošanās vietām piemērotajās lauksaimniecības zemēs atbalstāma graudaugu sējumu vai ilggadīgo zālāju veidošana, bet nav vēlama intensīvo monokultūru (piemēram, rapša) vienlaidus plantāciju veidošana. Lauksaimniecībā izmantojamās zemēs vēlams veidot mozaīkveida sējumu un zālāju struktūru.

3. Priekšlikumi ZVBR zonējumam

Visa mozaīkveida ainava iekļaujama ZVBR ainavu aizsardzības zonā.